

Sygn. akt I UK 306/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania T. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...] o prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2017 r., skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2016 r.,

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2016 r. oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w [...] od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 7 lipca 2015 r., którym Sąd ten zmienił zaskarżoną odwołaniem ubezpieczonej T. C. decyzję organu rentowego z dnia 17 kwietnia

2015 r. odmawiającą jej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 19 kwietnia 2015 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, spór w sprawie przed Sądem Okręgowym sprowadzał się do właściwej wykładni art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. Nr 97, poz. 800), co do spełnienia ostatniej przesłanki wymienionej w tym przepisie. Przedmiotem sporu w sprawie było to, czy art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy obejmuje wygaśnięcie stosunku pracy z upływem terminu, na jaki był on zawarty w umowie. Sąd Apelacyjny podzielił w całości pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2013 r. (III UK 9/13), w którym przyjęto, że przesłanka określona w art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, warunkująca nabycie prawa do tego świadczenia, stanowiąca o konieczności rozwiązania umowy o pracę przez nauczyciela, zostaje spełniona także w przypadku wygaśnięcia terminowej umowy o pracę.

Sąd Apelacyjny przychylił się do wykładni zawartej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r. i podzielił przytoczoną tam argumentację. Sąd Apelacyjny wskazał, że nie jest bez znaczenia w kontekście regulacji art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych to, że w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela ustawodawca wyraźnie wymagał rozwiązania stosunku pracy nauczyciela ubiegającego się o emeryturę wcześniejszą „na swój wniosek”. Skoro zatem w ustawie o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych użył sformułowania „rozwiązali stosunek pracy” to niewątpliwie wolą ustawodawcy było poszerzenie sposobów ustania stosunku pracy nauczyciela w przypadku świadczeń kompensacyjnych.

Organ rentowy zaskarżył w całości powyższy wyrok skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4 ust. 1 pkt 1 w zw. art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. Nr 97, poz. 800 ze zm.) przez ich niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji uznanie, że T. C. przysługuje prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego w stanie faktycznym, w którym w

chwili osiągnięcia wieku wymaganego do nabycia prawa do świadczenia (55 lat) wnioskodawczyni nie legitymowała się statusem nauczyciela.

Wskazując na powyższe, wniośł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie odwołania ubezpieczonej od zaskarżonej decyzji organu rentowego z 17 kwietnia 2015 r. i zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym, według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...].

W ocenie organu, dla nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego istotne jest, aby w dniu rozwiązania nauczycielskiego stosunku pracy ubezpieczony kumulatywnie spełniał powyższe przesłanki. Istnieje bowiem ścisły związek między posiadaniem „statusu nauczyciela” a powstaniem prawa, co wyraża się koniecznością osiągnięcia wymaganego wieku w okresie wykonywania pracy nauczycielskiej. Dla takiej oceny decydujące jest użycie przez prawodawcę wyrazu „zatrudnionych” w art. 2 pkt 1 wielokrotnie przywoływanej ustawy. Interpretacja taka znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z 8 września 2015 r. (I UK 468/14). Tymczasem ubezpieczona wiek 55 lat ukończyła 19 kwietnia 2015 r., a jej zatrudnienie w szkole Podstawowej Nr [...] ustało 31 sierpnia 2012 r., a więc z tych względów nie nabyła prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Ubezpieczona w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma usprawiedliwione podstawy.

Trafny jest zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 4 ust. 1 pkt 1 w zw. art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. Nr 97, poz. 800 ze zm.).

W rozpoznawanej sprawie jest sporne, czy przewidziany w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy warunek osiągnięcia wieku 55 lat, jako przesłanka nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, powinien być spełniony w dniu rozwiązania stosunku pracy łącznie z pozostałymi warunkami określonymi w art. 4 ust. 1, jak twierdzi organ rentowy, czy też przesłanka ta jest spełniona również wtedy, gdy nauczyciel w przypadku kobiet osiągnie wiek 55 lat po rozwiązaniu stosunku pracy, spełniając łącznie pozostałe warunki nabycia prawa do świadczenia, wymienione w tym przepisie.

W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że ubezpieczona rozwiązała stosunek pracy z dniem 31 sierpnia 2012 r., natomiast wiek 55 lat osiągnęła 19 kwietnia 2015 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że warunek osiągnięcia wieku 55 lat w przypadku kobiet powinien być spełniony- łącznie z pozostałymi warunkami nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego – w dniu rozwiązania stosunku pracy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 468/14, OSNP 2017 nr 7, poz. 89 i z dnia 18 maja 2017 r., II UK 235/16, niepublikowany).

Jak bowiem trafnie wywiódł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 maja 2017 r., II UK 235/16, „zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, prawo do świadczenia powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa, a (...), jednym z warunków nabycia prawa do tego świadczenia jest legitymowanie się stosownym wiekiem przed rozwiązaniem nauczycielskiego zatrudnienia, a nie po jego ustaniu. Nie chodzi więc o kwestię podejmowania zatrudnienia po rozwiązaniu nauczycielskiego stosunku pracy. Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych nie zawiera negatywnej przesłanki wyłączającej prawo do tego świadczenia w przypadku podjęcia zatrudnienia po nabyciu uprawnień do świadczenia, a jedynie określa w art. 9 jego konsekwencje (zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia). Nie oznacza to wszakże potwierdzenia kierunku wykładni, z której wynikałoby (...), że wymagany art. 4 ust. 3 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych wiek można osiągnąć po rozwiązaniu nauczycielskiego zatrudnienia”.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc